

Ludwik Bolesław Hirszfelfd
(1884 - 1954)

Ludwik Bolesław Hirszfelfd urodził się 5 sierpnia 1884 r. Szkołę średnią ukończył w 1902 r. w Łodzi. W gimnazjum na lekcjach tańca poznał swą przyszłą małżonkę Hannę Kasman. Pierwsza na studia medyczne do Wuizburga wyjechała Hanna, po roku dołączył do niej Ludwik. Od tej pory byli nierozłączną parą.

Ludwik ukończył studia medyczne z nagrodą w 1907 r. W latach 1907-1911 był asystentem w Instytucie Raka w Heidelbergu, na oddziale parazytologii i serologii. Pracę przy mikroskopie, polegającą na obserwacji ameb, traktował jako ćwiczenie charakteru i woli.

W owym czasie uważano, że za zmiany nowotworowe w ludzkim organizmie są odpowiedzialne nieznanne nam dotąd pasożyty. W tym okresie młody Ludwik rozpoczął współpracę z profesorem Emilem von Dungernem, z którym odkrył zasady dziedziczenia grup krwi, najpierw u zwierząt a potem u ludzi. Wprowadził oznaczenia grup krwi jako A, B, AB i 0. W 1927 r. Liga Narodów przyjęła nomenklaturę Hirszfelfda jako jedynie obowiązującą na całym świecie.

Od 1911 do 1914 r. Ludwik Hirszfelfd pracował w Instytucie Higieny w Zurichu. W 1914 r. uzyskał tytuł docenta prywatnego, który umożliwił mu prowadzenie wykładów dla studentów. Rola pedagoga stała się jego życiową pasją i powołaniem.

Hirszfelfdowie porzucili wygodne i bezpieczne życie w Zurichu wstępując do armii serbskiej. Celem ich jako lekarzy była walka z dudem plamistym. Dodatkowo Hirszfelfd stworzył Centralne Laboratorium Bakteriologiczne oraz wykształcił kilku doskonałych serbskich epidemiologów i higienistów. Wraz z serbskim wojskiem i chorymi uciekali przed Austriakami przez góry Albanii do wybrzeży Adriatyku. Przeszli z chorymi niewiarygodnie ciężką drogę, ale nie pozostawili ich bez opieki.

W 1919 r. Hirszfelfdowie wrócili do niepodległej Polski, przywożąc w obcej walucie oszczędności całego życia. Pieniądze uległy dewaluacji ale jak stwierdzili: „były Polsce bardziej niż nam potrzebne”. Ludwik Hirszfelfd został dyrektorem Zakładu Badania Surowic i Szczepionek w Warszawie. W 1924 r. zakład ten został połączony z Państwowym Zakładem Higieny, a Hirszfelfda mianowano Dyrektorem Działu Bakteriologii i Medycyny Doświadczalnej. W 1926 r. Hirszfelfd habilitował się po raz drugi jako bakterjolog i serolog. W 1936 r. otrzymał tytuł profesora.

W 1939 r. władze okupacyjne zwolniły Hirszfelfda jako „nie-aryjczyka” z pracy. W 1941 przeniesiono profesora z rodziną do getta warszawskiego. Hirszfelfd zorganizował tam kolejne laboratorium bakteriologiczne i próbował prowadzić wraz z małżonką szpital. Dodatkowo prowadził wkłady dla młodzieży żyjącej w getcie. W 1942 r. przyjaciele zorganizowali ucieczkę Hirszfelfdów z getta. Z powodu ciężkiej depresji i wycieńczenia organizmu, w 1943 r. zmarła ich jedyna córka, Maria. Hirszfelfdowie ukrywali się w Miłosnej, gdzie powstała autobiograficzna książka „Historia jednego życia”.

W 1944 r. Ludwik Hirszfild rozpoczął pracę, jako prorektor na Uniwersytecie Marii Skłodowskiej-Curie w Lublinie. Latem 1945 r. Hirszfildowie przenieśli się do Wrocławia, gdzie profesor organizował Wydział Lekarski Uniwersytetu i Politechniki Wrocławskiej. Kierował Zakładem Mikrobiologii Lekarskiej, którą przekształcono w Instytut Immunologii i Terapii Doświadczalnej Polskiej Akademii Nauk. Dziś instytut nosi imię profesora Ludwika Hirszfilda. W 1950 r. Hirszfild został nominowany do Nagrody Nobla w dziedzinie fizjologii i medycyny za wyjaśnienie przyczyny konfliktu serologicznego pomiędzy matką a płodem ze względu na czynnik Rh.

7 marca 1954 r. profesor Ludwik Hirszfild zmarł na zawał serca w swoim mieszkaniu we Wrocławiu. Odszedł jako wielki patriota, naukowiec, społecznik i pedagog.

Opracowanie: Alicja Węgrzyn